

รายงานสรุปการดำเนินงานกิจกรรม CoP

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

องค์ความรู้ที่ ๒ ตามแผนการจัดการความรู้ของสำนักพัฒนาระบบบริหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔

วันพุธที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุมสำนักพัฒนาระบบบริหาร

รายชื่อผู้เข้าร่วม

๑. นายสุรพงษ์ เจียสกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ
๒. นางสาวมาลินี สุทธิรัตน์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓. นายสายชล มีบำรุง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๔. นายธิตี โลหะปิยะพรรณ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๕. นางสาวนฤมล อติเรกโชติกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๖. นางสาววิลาสินี บุญเวียง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๗. นางสาวจรินันท์ ยอดดำ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๘. นางสาวมณฑิลา เนียมประเสริฐ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๙. นางสาวกฤษยา บริบูรณ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๑๐. นางสาวมณฑิลา ตรีสุวรรณ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๑๑. นางสาวเดือนรุ่ง สิงห์เทพ	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๑๒. นางสาวสุรีย์พร ศรีเย็น	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๓. นางสาวอรพรรณ ทันใจ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๔. นางสาวจิราภา วงศ์พิสุทธิไพศาล	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๕. นางสาวจารุภัทร จิตราวิริยะกุล	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
รายชื่อผู้นำเสนอ นางสาวดวงพร ศรีไพจิตร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

เนื้อหาโดยสรุป

บทนำ

๑. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ในการตราพระราชกฤษฎีกา

การตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ขึ้น ถือเป็นการนำแนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิรูประบบราชการมาแปลงให้เป็นรูปแบบกฎหมายเพื่อให้เกิดมีผลใช้บังคับเป็นการถาวร

โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนและเกิดผลสัมฤทธิ์ของงานที่วัดผลได้ หลักการนี้ได้ปรากฏอยู่ในมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

หลักการตามมาตรา ๓/๑ มีความมุ่งหมายให้การบริหารราชการแผ่นดิน ใช้วิธีการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ Good Governance โดยมีการกำหนดความหมายไว้ในบทบัญญัติมาตรา ๓/๑ เพื่อเป็นหลักให้ยึดถือในการปฏิบัติราชการ มาตรา ๓/๑ จึงบัญญัติให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการ และการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติขึ้น เพื่อให้พระราชกฤษฎีกาที่จะตราขึ้นดังกล่าวเป็นการกำหนดกรอบและทิศทางที่ส่วนราชการและข้าราชการพึงจะต้องปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ของการบริหารราชการที่ดีตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูประบบราชการ

การที่ได้กำหนดเป้าหมายและวิธีการในการดำเนินการเพื่อการบริหารราชการที่ดีให้อยู่ในรูปของ “พระราชกฤษฎีกา” นั้น เพื่อเป็นการกำหนดถึงวิธีการปฏิบัติของส่วนราชการและข้าราชการที่จะให้ดำเนินการไปสู่เป้าหมาย

๒. ขอบเขตการใช้บังคับของพระราชกฤษฎีกา

การกำหนดขอบเขตการใช้บังคับของพระราชกฤษฎีกานี้ได้มีบัญญัติไว้ในส่วนตอนต้นของพระราชกฤษฎีกาและในบทเปิดแต่ละได้ในหมวด ๙ ซึ่งจะเป็นการแสดงให้เห็นว่าพระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับกับผู้ใดบ้าง และการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชกฤษฎีกาบางกรณี ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๑ การบังคับใช้กับส่วนราชการ

“ส่วนราชการ” หมายความว่า ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหาร แต่ไม่รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกำหนดหลักการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีนั้น มีความประสงค์จะให้ใช้บังคับกับส่วนราชการในทุกกระทรวง ทบวง กรม ทั้งที่เป็นราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหารที่มีการจัดตั้งขึ้นและมีการปฏิบัติราชการ เช่นเดียวกับกระทรวง ทบวง กรม

สำนักงาน ก.พ.ร. ได้พิจารณากำหนดแนวทางการบังคับใช้และขอบเขตการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้ไว้ดังนี้

- ๑) การกิจที่กำหนดให้ส่วนราชการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จไปพร้อมกันทุกเรื่อง
- ๒) การดำเนินการแต่ละเรื่องไม่จำเป็นต้องใช้วิธีดำเนินการอย่างเดียวกัน อาจแตกต่างกันได้ตามความเหมาะสม
- ๓) ให้คำนึงถึงความพร้อม ของส่วนราชการเป็นสำคัญ ส่วนราชการใดที่มีความพร้อม อาจให้ดำเนินการไปก่อนได้

๒.๒ การบังคับใช้กับรัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับรัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งปกติตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรเหล่านี้จะให้อำนาจอิสระในการบริหารงานขององค์กร จึงไม่อาจนำพระราชกฤษฎีกานี้ไปใช้บังคับกับองค์กรเหล่านั้นทันทีได้ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการปฏิบัติงานขององค์กรเหล่านี้มีส่วนใกล้ชิดต่อการให้บริการประชาชนโดยตรง ในการปฏิบัติภารกิจจึงควรนำหลักการตามพระราชกฤษฎีกานี้ไปใช้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยให้หน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลองค์กรเหล่านี้ตามกฎหมายมีหน้าที่ดูแลให้มีการกำหนดแนวทางการบริหารงานให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานี้ด้วย

๒.๓ การพัฒนาหลักเกณฑ์การปฏิบัติราชการ

บทบัญญัติมาตรานี้มีขึ้นเพื่อให้ ก.พ.ร. สามารถพัฒนารายละเอียดการปฏิบัติราชการให้เหมาะสมกับภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องรอการแก้ไขพระราชกฤษฎีกานี้ทุกครั้ง และเมื่อมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมจะมีผลบังคับให้ทุกส่วนราชการต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน

๒.๔ การลดภาระการจัดทำแผนของส่วนราชการ

พระราชกฤษฎีกานี้จึงกำหนดหลักการไว้ว่า เมื่อส่วนราชการได้จัดทำแผนงานตามกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งแล้ว และมีลักษณะอย่างเดียวกัน ให้ถือว่าเป็นแผนเดียวกัน

สาระสำคัญของพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ จะประกอบด้วยบทบัญญัติ ๙ หมวด รวมทั้งสิ้น ๕๓ มาตรา โดยในมาตราที่ ๑-๕ เป็นการอธิบายถึงชื่อพระราชกฤษฎีกา การบังคับใช้เงื่อนไขการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกา ความหมายของคำสำคัญ และผู้รักษาตามพระราชกฤษฎีกา

บทบัญญัติ ๑-๘ หมวด มีสาระสำคัญดังนี้

๑. หมวด ๑ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ความหมายของคำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” เป็นการชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ของการบริหารราชการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานี้ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการของทุกส่วนราชการในการกระทำภารกิจใดภารกิจหนึ่งว่า จะต้องปฏิบัติราชการให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

การกำหนดเป้าหมายแต่ละหัวข้อมีความหมายดังนี้ คือ

- ๑) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- ๒) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- ๓) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- ๔) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- ๕) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์
- ๖) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- ๗) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

๒. หมวด ๒ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

หมวด ๒ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการว่าต้องอยู่ในแนวทางที่ถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางในการได้รับบริการจากรัฐ โดยได้บัญญัติความหมายของการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนไว้

ในมาตรา ๗ ได้กำหนดความหมายโดยมีเป้าหมาย ๓ ประการ คือ (๑) ให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน (๒) ความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม และ (๓) ประโยชน์สูงสุดของประเทศ

ในมาตรา ๘ เป็นวิธีดำเนินการเพื่อให้เกิดการบริหารราชการที่จะถือได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนได้ ซึ่งสรุปเป็นแนวทางดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

๑) การกำหนดภารกิจแต่ละเรื่อง รัฐและส่วนราชการมีหน้าที่ต้องกำหนดให้อยู่ในกรอบที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุดของประเทศ ความสงบ และปลอดภัยของสังคมส่วนรวม และความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนโดยทั่วไป และสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐและนโยบายของคณะรัฐมนตรี

๒) ต้องจัดวางระบบเพื่อให้มีการปฏิบัติราชการเป็นไปโดยมีความซื่อสัตย์สุจริตสามารถตรวจสอบได้

๓) ต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ผลดีและผลเสียให้ครบถ้วนทุกด้าน มีการวางกลไกการทำงานชัดเจนทุกขั้นตอนและโปร่งใส ในกรณีที่มีผลกระทบต่อประชาชนต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชน ให้ได้ทราบถึงประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากภารกิจนั้น

๔) เมื่ออยู่ในระหว่างการดำเนินการตามภารกิจใด ต้องรับฟังความคิดเห็นและสำรวจความพึงพอใจของสังคมโดยรวม เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมอยู่เสมอ

๕) ในกรณีที่พบปัญหาอุปสรรคต้องจัดให้มีการแก้ไขปัญหานั้นโดยเร็วและถ้าเป็นปัญหาจากส่วนราชการอื่นต้องแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแก้ไขปรับปรุงโดยเร็ว

๓. หมวด ๓ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

การบริหารราชการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การบริหารงานมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่สอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกับภารกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นไว้สำหรับงานนั้น ๆ โดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีความคุ้มค่ากับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะแสดงผลถึงความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ตรงต่อความต้องการของประชาชน

หมวด ๓ เป็นการกำหนดวิธีการปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะว่าด้วยการกำหนดแผนการทำงานที่มีวัตถุประสงค์ที่จะชี้วัดผลลัพธ์ของงานต่อไป ดังนี้

ในมาตรา ๙ เป็นเรื่องของการปฏิบัติของส่วนราชการต้องสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของภารกิจที่กระทำได้อย่างชัดเจน ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑) ในการจัดทำภารกิจต่าง ๆ ส่วนราชการต้องมีแผนปฏิบัติงานขึ้นไว้ล่วงหน้าก่อนลงมือดำเนินการ

๒) แผนปฏิบัติงานต้องมีรายละเอียดที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอน ระยะเวลา และงบประมาณที่จะต้องใช้ เป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ และตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ

๓) ต้องมีระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงานนั้น

๔) ในกรณีที่มีผลกระทบต่อประชาชน ส่วนราชการต้องแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบ หรือเปลี่ยนแปลงแผนให้เหมาะสม

หลักการตามข้อนี้ มีขึ้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติราชการที่ผ่านมา เพื่อให้การทำงานของส่วนราชการมีเป้าหมายที่ชัดเจน และบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดงานเป็นแผนปฏิบัติของทุกหน่วยที่ต้องปฏิบัติตามภารกิจด้านต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถวิเคราะห์ความจำเป็นและผลที่จะเกิดขึ้นของภารกิจ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่จะแล้วเสร็จ ซึ่งจะรวมไปถึงการกำหนดความรับผิดชอบงานในหน้าที่ของแต่ละบุคคลในองค์กรด้วย ตลอดจนการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยสามารถกำหนดรูปแบบของแผนปฏิบัติงานได้เอง เพื่อให้เหมาะสมกับภารกิจที่จะดำเนินการในแต่ละเรื่อง

ในมาตรา ๑๐ เป็นเรื่องของการบริหารราชการแบบบูรณาการ คือ การร่วมมือกันในระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันหรือมีแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ การบูรณาการระหว่างส่วนราชการ และการบูรณาการในจังหวัดและในต่างประเทศ

ในมาตรา ๑๑ เป็นเรื่องของการพัฒนาส่วนราชการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยในการบริหารราชการแนวใหม่ ส่วนราชการจะต้องพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญให้เพียงพอแก่การปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และติดตามสถานการณ์ของต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรง

การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้นเกี่ยวเนื่องใกล้ชิดกับการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพราะจะต้องมีการนำข้อมูลผลการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม และการรวบรวมความรู้ด้านต่างๆ จะสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และความต้องการของประชาชนได้อย่างทันการณ์ รวมทั้งสามารถปรับตัวการใช้เทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นใหม่อย่างรวดเร็ว

ในมาตรา ๑๒ กล่าวถึงความตกลงในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้วางระบบการปฏิบัติราชการแนวใหม่ที่มีความสำคัญในการสร้างความรับผิดชอบของผู้บริหารงาน เพื่อที่จะกำกับการปฏิบัติราชการให้ประสบความสำเร็จและเกิดผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยกำหนดมาตรการให้มีการทำความตกลงในการปฏิบัติงาน (Performance Agreement) ขึ้น เพื่อเป็นมาตรการสำคัญในการกำกับการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์

ในมาตรา ๑๓-๑๘ เป็นเรื่องของการกำหนดแผนบริหารราชการ ได้แก่

๑) แผนการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นแผนการบริหารของรัฐบาลมีระยะเวลา ๔ ปี ซึ่งเป็นการนำนโยบายของรัฐบาลมาแปลงเป็นแผน

๒) แผนนิติบัญญัติ เป็นการจัดทำแผนด้านกฎหมายที่จะต้องจัดให้มีหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อเป็นกลไกรองรับการดำเนินการตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน

๓) แผนปฏิบัติราชการ เป็นแผนของทุกส่วนราชการที่จะแปลงแผนการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งเป็นการกำหนดในเชิงนโยบายให้เป็นแนวทางการปฏิบัติราชการตามความรับผิดชอบของส่วนราชการนั้น

หน้าที่ของส่วนราชการที่จะต้องปฏิบัติในระยะต่อไป คือ เมื่อมีการประกาศแผนการบริหารราชการแผ่นดินขึ้นแล้ว ส่วนราชการจะต้องนำแผนนั้นมาพิจารณาว่า ส่วนราชการของตนจะต้องมีภารกิจใดทั้งที่เป็นงานประจำและงานที่ต้องจัดทำขึ้นใหม่ตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งจะต้องกระทำให้สอดคล้องและให้บรรลุผลตามแผนการ

บริหารราชการแผ่นดินนั้น แล้วส่วนราชการจะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการ ๔ ปี เพื่อกำหนดทิศทางการปฏิบัติราชการของส่วนราชการดังกล่าวว่ามีภารกิจใดต้องดำเนินการหรือปรับปรุงในช่วงเวลาใดไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะเป็นแนวทางในการนำมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีที่จะกำหนดรายละเอียดวิธีการดำเนินงานโดยสัมพันธ์กับงบประมาณที่ต้องใช้ วัตถุประสงค์ที่ให้ส่วนราชการต้องมีแผนระยะยาว แผนระยะปานกลางขึ้นไว้เพื่อการจัดสรรงบประมาณด้วย เพื่อให้แนวทางการจัดท่างบประมาณเป็นไปในแนวทางเดียวกันและลดภาระการปฏิบัติที่ซ้ำซ้อน

ในมาตรา ๑๙ เป็นเรื่องของความต่อเนื่องในการปฏิบัติราชการ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรี หัวหน้าส่วนราชการมีหน้าที่สรุปผลและให้ข้อมูลต่อนายกรัฐมนตรีคนใหม่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลการกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน

๔. หมวด ๔ การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐ

หมวด ๔ การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐ เป็นการกำหนดวิธีการทำงานของส่วนราชการทั้งในกรณีที่เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและสามารถวัดความคุ้มค่าในการปฏิบัติแต่ละภารกิจ โดยกำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติตามหลักการ ดังนี้

๑) หลักความโปร่งใส บัญญัติในมาตรา ๒๐ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพในการบริหารงานที่สามารถเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปตรวจสอบประสิทธิภาพในการทำงานได้ โดยส่วนราชการต้องประกาศกำหนดเป้าหมาย และแผนการทำงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จ และงบประมาณที่ต้องใช้เพื่อให้ข้าราชการและประชาชนทราบ ซึ่งจะทำให้การทำงานมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบแผนการทำงานได้

๒) หลักความคุ้มค่า บัญญัติในมาตรา ๒๑-๒๓ เป็นการแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารราชการซึ่งสามารถวัดผลได้ และจะเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาใช้ปรับปรุงวิธีการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๑) ส่วนราชการต้องจัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะแต่ละประเภท และรายจ่ายต่อหน่วยของบริการสาธารณะ เพื่อการเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งรายละเอียดในการจัดทำบัญชีต้นทุนกรมบัญชีกลางจะเป็นผู้กำหนดขึ้น

๒.๒) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะเป็นผู้ตรวจสอบความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจแห่งรัฐ เพื่อรายงานต่อคณะรัฐมนตรี โดยประเมินว่าภารกิจใดสมควรทำต่อไปหรือยุบเลิก โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่รัฐและประชาชนจะพึงได้รับจากภารกิจนั้น และในการประเมินความคุ้มค่าจะต้องคำนึงถึงประเภทและสภาพของแต่ละภารกิจ ความเป็นไปได้ ประโยชน์ที่รัฐและประชาชนจะได้รับ โดยเทียบกับรายจ่ายของรัฐ ทั้งนี้ มิใช่คำนวณเป็นตัวเงินเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ได้เสียของสังคมด้วย

๒.๓) การจัดซื้อจัดจ้างจะต้องกระทำโดยเปิดเผยและเที่ยงธรรม โดยจะต้องชั่งน้ำหนักถึงประโยชน์และผลเสียต่อสังคม ภาระต่อประชาชน คุณภาพ วัตถุประสงค์ที่จะใช้ ราคา และประโยชน์ระยะยาวของส่วนราชการ ซึ่งมีใช้ถือราคาต่ำสุดเป็นเกณฑ์อย่างเดียว แต่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในระยะยาวที่จะทำให้ต้นทุนการบริการสาธารณะต่ำลงได้ โดยจะต้องมีการปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการพัสดุเพื่อให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว

๓) หลักความชัดเจนในการปฏิบัติราชการ (หลักความรับผิดชอบ) บัญญัติในมาตรา ๒๔-๒๖ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ในมาตรา ๒๔ เป็นการกำหนดหน้าที่ในระหว่างส่วนราชการด้วยกัน โดยส่วนราชการควรวางระบบการพิจารณาเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการในระหว่างส่วนราชการด้วยกันขึ้นไว้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการของตนสามารถพิจารณาได้ทันตามกำหนดเวลา

ในมาตรา ๒๕ เป็นการกำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการที่จะต้องวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาตามอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการนั้น

ในมาตรา ๒๖ คือ การสั่งราชการต้องทำเป็นหนังสือ เพื่อให้เกิดหลักฐานที่ชัดเจนในการปฏิบัติราชการ และแสดงความรับผิดชอบในผลการดำเนินการตามคำสั่งของตน มิให้เกิดปัญหาการปฏิบัติงานที่ไม่มีผู้ยอมรับผิดชอบว่าเป็นผู้สั่งการ ซึ่งทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องรับผิดชอบที่ได้กระทำไปตามที่ได้รับคำสั่ง แต่ไม่มีหลักฐานยืนยันคำสั่งนั้น

๕. หมวด ๕ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

หมวด ๕ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน เป็นการลดระยะเวลาในการพิจารณา การสั่ง การอนุญาต การอนุมัติหรือการปฏิบัติราชการที่มีผลต่อโดยตรงต่อประชาชนให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วขึ้น ดังนี้

ในมาตรา ๒๗-๒๙ เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการตัดสินใจ เป็นวิธีการที่จะทำให้สามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ให้งานแล้วเสร็จได้โดยเร็ว ประชาชนได้รับการบริการอย่างทันท่วงที ซึ่งช่วยลดความเสียหายที่ประชาชนต้องได้รับจากการรอคอยการได้รับบริการจากรัฐ นอกจากนี้ ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถและความรับผิดชอบที่เท่าเทียมกันหรือลดหลั่นตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งจะเกิดความต่อเนื่องในการบริหารราชการอีกด้วย โดยในมาตรา ๒๗-๒๘ ต้องพิจารณาควบคู่กับหลักเรื่องการมอบอำนาจตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๖^๑ ด้วย ซึ่งทุกส่วนราชการต้องพิจารณาภารกิจของตนเอง และถ้าเห็นว่าเรื่องใดที่ต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่งการอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการใด ๆ ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาตำแหน่งใด ต้องพยายามจัดให้มีการมอบอำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เหล่านั้นลงไปสู่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องนั้นโดยตรง

ในมาตรา ๒๙ เป็นการจัดให้มีแผนภูมิแสดงขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินงานที่ส่วนราชการนั้นต้องปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนหรือการติดต่อระหว่างส่วนราชการด้วยกันที่จำเป็นต้องใช้ผลการพิจารณาของส่วนราชการนั้น เช่น งานเกี่ยวกับการทะเบียน งานขออนุญาต งานขอความเห็นชอบ หรือการยื่นรายงานต่างๆ เป็นต้น

ในมาตรา ๓๐-๓๒ เป็นการดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการร่วม โดยความประสงค์ที่จะให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนให้ได้มากที่สุด จะทำให้ลดระยะเวลาของประชาชนในการมาติดต่อราชการโดยไม่ต้องเดินทางไปติดต่อส่วนราชการหลายแห่งเพื่อดำเนินการในเรื่องเดียวกัน ณ ที่แห่งเดียวได้ในทุกเรื่อง

๖. หมวด ๖ การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ

หมวด ๖ การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ เพื่อให้ส่วนราชการมีหน้าที่ตรวจสอบภายในของส่วนราชการตนเอง เพื่อการปรับปรุงภารกิจให้เป็นไปโดยเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม หรือสอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามนโยบายหรือแผนการปฏิบัติราชการ ดังต่อไปนี้

๑) การทบทวนภารกิจ โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของทุกส่วนราชการจะต้องตรวจสอบภารกิจทุกเรื่องในความรับผิดชอบว่า ภารกิจใดยังมีความจำเป็นต้องปฏิบัติจริงหรือไม่ เมื่อเทียบกับการประเมินความคุ้มค่าที่ได้รับ และห้ามมิให้มีการตั้งส่วนราชการในลักษณะที่ปฏิบัติภารกิจเดิมขึ้นอีก เพื่อมิให้มีการเพิ่มส่วนราชการที่มีผลกระทบต่อจำนวนบุคลากรและงบประมาณ ตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๓-๓๔

๒) การทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ โดยส่วนราชการดังกล่าวจึงต้องมีหน้าที่ทบทวนเนื้อหาของกฎหมาย กฎหรือระเบียบให้ทันสมัยตลอดเวลา โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อมิให้สร้างภาระความเดือดร้อนให้เกิดแก่ประชาชนเกินสมควร ตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๕-๓๖

๗. หมวด ๗ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน

หมวด ๗ เป็นการกำหนดแนวทางที่ส่วนราชการต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้ได้รับบริการโดยเร็ว มีสาระสำคัญดังนี้

๑) การกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงาน

ในมาตรา ๓๗ ส่วนราชการที่มีภารกิจในการให้บริการของประชาชน หรือติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ต้องกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน และประกาศให้ประชาชนได้รับทราบ และเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาต้องตรวจสอบให้ข้าราชการของตนมีการปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามระยะเวลาด้วย

ในมาตรา ๓๘ ส่วนราชการต้องจัดให้มีระบบการตอบคำถามเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของส่วนราชการให้ประชาชนได้ทราบ โดยต้องมีระยะเวลาในการตอบให้ชัดเจน

๒) การจัดระบบสารสนเทศ

ในมาตรา ๓๙-๔๐ ส่วนราชการต้องจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เพื่อติดต่อสอบถามหรือใช้บริการของส่วนราชการนั้นได้ และกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต้องจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศกลาง เพื่อให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างส่วนราชการ และจะต้องช่วยเหลือส่วนราชการอื่นในการจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศ

๓) การรับฟังข้อร้องเรียน

ในมาตรา ๔๑ ในกรณีที่ส่วนราชการได้รับคำร้องเรียน ข้อเสนอแนะ หรือความคิดเห็นจากประชาชนในการชี้แจง ปัญหาอุปสรรค ความยุ่งยาก หรือปัญหาในวิธีปฏิบัติราชการ ส่วนราชการจะต้องนำมาพิจารณา ดำเนินการให้ลุล่วงไปและแจ้งผลให้ผู้แจ้งทราบด้วย

ในมาตรา ๔๒ ส่วนราชการที่มีหน้าที่ออกกฎเพื่อบังคับส่วนราชการอื่นให้ปฏิบัติตาม มีหน้าที่ต้องตรวจสอบว่ากฎนั้นเป็นอุปสรรคหรือเกิดความยุ่งยาก ข้ำซ้อน หรือล่าช้าหรือไม่ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม และถ้าได้รับการร้องเรียนจากส่วนราชการหรือข้าราชการ ให้ส่วนราชการที่ออกกฎพิจารณาโดยทันทีและแจ้งผลให้ทราบ ในการนี้อาจมีการร้องเรียนต่อ ก.พ.ร. เพื่อพิจารณาและแจ้งให้ส่วนราชการแก้ไขได้

๔) การเปิดเผยข้อมูล

ในมาตรา ๔๓ ส่วนราชการมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการให้ทราบโดยทั่วไป เว้นแต่กรณีจำเป็นต้องกระทำเป็นความลับเพื่อความมั่นคงหรือรักษาความสงบเรียบร้อย หรือคุ้มครองสิทธิประชาชน

ในมาตรา ๔๔ ส่วนราชการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่าย รายการจัดซื้อจัดจ้าง และสัญญาใด ๆ ที่มีการดำเนินการ โดยห้ามทำสัญญาใดที่มีข้อความห้ามมิให้เปิดเผยข้อความหรือข้อตกลงในสัญญา เว้นแต่เป็นข้อมูลที่ได้รับ ความคุ้มครองโดยกฎหมาย

๘. หมวด ๘ การประเมินผลการปฏิบัติราชการ

หมวด ๘ การประเมินผลการปฏิบัติราชการ เป็นการวัดผลการปฏิบัติราชการว่ามีผลสัมฤทธิ์ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ คุณภาพและความพึงพอใจอยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่ รวมทั้งการตรวจสอบการปฏิบัติราชการภายในองค์กร

ในมาตรา ๔๕ ส่วนราชการต้องจัดให้มีการประเมินผลโดยคณะผู้ประเมินอิสระ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้นในเรื่องเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ และความคุ้มค่าในภารกิจ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ ก.พ.ร. กำหนด

ในมาตรา ๔๖ ส่วนราชการอาจจัดให้มีการประเมินผลประสิทธิภาพในการบังคับบัญชาของแต่ละระดับ หรือแต่ละหน่วยงาน แต่การประเมินผลนั้นต้องทำเป็นความลับและมุ่งให้เกิดการปรับปรุง เพื่อประโยชน์แห่งความสามัคคีของข้าราชการ

ในมาตรา ๔๗ การประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ ซึ่งต้องกระทำทั้งการปฏิบัติงานเฉพาะตัว และประโยชน์ของหน่วยงานที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานในลักษณะที่เป็นทีมทำงานมากขึ้น

ในมาตรา ๔๘-๔๙ ในกรณีที่การปฏิบัติราชการของส่วนราชการใดผ่านการประเมินที่แสดงว่าอยู่ในมาตรฐานและการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีผลดี ทั้งที่สามารถสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนหรือการปฏิบัติงานมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย โดยมีความคุ้มค่าต่อภารกิจหรือลดค่าใช้จ่ายได้ ให้มีการจัดสรรเงิน เพื่อเป็นบำเหน็จ

ความชอบของส่วนราชการหรือเป็นเงินรางวัลการเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการจูงใจให้ส่วนราชการพัฒนาการปฏิบัติราชการให้บังเกิดประสิทธิภาพตามความมุ่งหมาย โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ.ร. กำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการขึ้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในรูปแบบกฎหมายในครั้งแรกโดยรวบรวมแนวทางที่ควรปฏิบัติและกำหนดหลักเกณฑ์ใหม่ในการปฏิบัติราชการให้เกิดความชัดเจนสามารถวัดผลการปฏิบัติราชการที่แน่นอนขึ้น แม้ว่าหลายเรื่องเป็นการกำหนดเพื่อให้เกิดการพัฒนาในขั้นแรกและจะต้องมีการปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ในการปฏิบัติราชการภาครัฐในระยะต่อไปก็ตาม แต่แนวทางตามพระราชกฤษฎีกานี้หากได้มีการนำไปปฏิบัติโดยครบถ้วนก็เชื่อว่าจะเป็นการวางรากฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในระยะแรกของการปฏิรูประบบราชการขึ้นได้ และสามารถรองรับการพัฒนากระบวนการที่กำลังจะดำเนินการในระยะต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

บุคลากรได้ร่วมกันพิจารณาพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ และวิเคราะห์การเชื่อมโยงการนำพระราชกฤษฎีกาในแต่ละมาตราไปสู่การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาระบบราชการของส่วนราชการ โดยพิจารณาจากการดำเนินงานตามแนวทางของสำนักงาน ก.พ.ร.

สรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ดังนี้

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖		การดำเนินงานที่สำคัญ
หมวด	มาตรา	
หมวด ๑ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี		
หมวด ๒ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน	ม.๗-๘	นโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดี
		การวัดความพึงพอใจ/ไม่พึงพอใจ
		การรับฟังความต้องการความคาดหวัง
		การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
		การควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง
หมวด ๓ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ	ม.๙	การจัดการผลกระทบทางลบ
	ม.๑๒	การจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ
	ม.๙ , ม.๑๔ , ม.๑๖-๑๗	การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี
	ม.๑๐	การบริหารราชการแบบบูรณาการ (กลุ่มจังหวัด/กลุ่มกระทรวง/ต่างประเทศ)
	ม.๑๑	การจัดการความรู้
หมวด ๔ การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐ	ม.๒๐	การเผยแพร่แผนการปฏิบัติงาน
	ม.๒๑	การจัดทำต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต
	ม.๒๒	การประเมินความคุ้มค่า
	ม.๒๓	การจัดซื้อจัดจ้างโดยเปิดเผย เที่ยงธรรม
	ม.๒๖	การดำเนินการให้มีการส่งการเป็นหนังสือ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖		การดำเนินงานที่สำคัญ
หมวด	มาตรา	
หมวด ๕ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ม.๒๗-๒๘	การมอบอำนาจ
	ม.๒๙	การจัดทำคู่มือการให้บริการ
		การจัดทำกระบวนการที่สร้างคุณค่า และ กระบวนการสนับสนุน
	ม.๓๐-๓๒	ศูนย์บริการร่วม
หมวด ๖ การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ	ม.๓๓	การวิเคราะห์บทบาทภารกิจ
	ม.๓๔	การปรับปรุงอำนาจหน้าที่ โครงสร้างของส่วน ราชการ
	ม.๓๕	การพัฒนากฎหมาย
หมวด ๗ การอำนวยความสะดวกและการ ตอบสนองความต้องการของประชาชน	ม.๓๙-๔๐	การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร
	ม.๓๘-๔๑	การจัดการข้อร้องเรียน/ Call Center/webboard
	ม.๔๒	การปรับปรุงระเบียบข้อบังคับ/ประกาศที่เกี่ยวข้อง กับการให้บริการ
	ม.๔๓-๔๔	การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตาม พ.ร.บ.ข้อมูล ข่าวสาร
หมวด ๘ การประเมินผลการปฏิบัติราชการ	ม.๔๕	การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ
		การตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ
	ม.๔๖-๔๗	การประเมินผลการปฏิบัติงานระดับสำนัก/กอง และระดับบุคคล
ม.๔๘-๔๙	การจัดสรรสิ่งจูงใจ	